

fokrovizo ne ofkrunijo, i. t. d. Vezhkrat fo she teleta pri vimenu od materniga mléka bolesen v gobzu nalesle in fhe zlo ljudje fo marfikrat enako bolesen v ufih dobili, ki fo ravno namolseno mléko bolnih krav pili.

Dr. Bleiweis.

Odgovor na prafhanje:

kakofhna je bila répa o polni luni fejána?

V 26. listu nafhlih Noviz fim med drugim povedal, de fim tudi jes vezh lét po navadni fhegi répo o mlaji fejal, in répa je bila po rasni létni marfikrat mehka in fladka, dostikrat pa tudi terda in grenjka. Gotova refniza pa je, de, kolikor lét fim répo po navadi ko drugi o mlaji fejal, fim jo tudi, kakor ti, vezhkrat le zlo malo pridelal.

Kér fim pa she pred vezh letmi sazhel, répo o polni luni fejáti, o mlaji pa pleti in okopováti, mi je fhe nikoli ni sa fvoje potrebe primanjkovalo, in répa, o polni luni fejána, je bila ravno takó marfikrat mehka in fladka, marfikrat pa tudi terda in grenjka, kakor tifta, ki fo jo o mlaji fejáti.

De je pa répa vzhafi mehka in fladka, vzhafi pa terda in grenjka: to po mojih miflih in ftorjenih fkufhnjah, ni na kmetovanju, pa tudi ne na polni ali mladi luni leshezhe, ampak na vremenu, kakorfhniga nam Bog da! Sakaj jes fim répo, kakor fim povedal, o mlaji in polni luni, o bedvoje vezh lét, fejal, in jo, kakor gré, obdeloval; tóde, zhe je fufha po okopovánju naftopila, in nekaj zhafa terpela, je répa obledéla, soréti sazhela in je terda in grenjka bila, ako je o polni luni fejána bila, ali pa o mlaji. Zhe je pa vreme po volji bilo, je takó naglo in lepó raftla, fe kofhatila in debelila, de je répna njiva she od daljezh difhala, in répa je bila mehka in fladka, naj bode o polni luni ali o mlaji fejána.

K temu fhe le tó priftavim: de sgodna, she pred f. Alefham, o polni luni fejána répa, ravno takó, kakor sgódna fétev mnogoterih drugih plemenov, bolj obrodi, kakor pòsne féteve. Ako ravno fe mi je pri moji vezhletni kmetii she vezhkrat prigodilo, de bi bil répo lahko poprej fejal, to je, o mlaji, okoli f. Jakoba, fim vender nalafh s répno fétkvo do polne lune o Porziunkuli zhakal, in gotova refniza je, de fim vfelej vezh répe pridelal, kakor moji fofedje, ki fo jo hiteli o mlaji fejáti.

Ta odgovor fklenem s temi sheljami, de bi umetni kmetovavzi fvoje, v ti rezhi (Rubenfrage) po mojimu dobrovoljnimu fvetu ftorjene fkufhnje, ob fvojim zhafu v tih Novizah prijasno osnanili, in refnizhno povedali: ako fo moje beféde refnizhne ali ne?

K—i.

Vážne resnice,

ktere naj naši kmetiški gospodarji premislijo in večkrat od njih govore.

Kmetovavci vsake soseske, v ktero slabe poti peljejo, bodo od dneva do dneva svéje premoženje se manjšati čutili, kér jim vsaka reč drajši pride, ktero iz družih krajev potrebujejo, kér jo le težko perpeljejo; če pa kaj kam drugam predajo, pa tudi iz ravno tega vzroka morajo vsako reč boljši kup dati. Razun tega pa še vòzno živino, kola in živinsko opravo veliko pred, kakor je treba, končajo, in per vsaki vožnji veliko časa potratijo, ki bi ga scer bolji mógli oberniti. Slabe poti in pokvarjene ceste so znamnje nečimarnosti cele soseske.

Kako velikokrat kmetiškim gospodarjem ôginj vse njih premoženje in clo življenje njih dragih požre, in kako malo storé, de bi take nesreče od sebe odvernili! Kaj mar svéje domačine in sosede z ôgnjem in z lučjo varniši ravhati učé? Kaj neki svéje hiše terdnejši in pred ôgnjem varniši delajo? Kaj imajo mar kaj pametne skerbi, kako bi, če bi se en kônc vasi vnel, preden bi cela gorela, ôginj ročno vkrotili in pogasili? Ali so povsod z vodo in potrebnim orodjem preskerbljeni?

Hiše osegurati ali zavarovati je res prav dôbro, in vsakimu kmetovavcu je svetvati, v družbo s. Florjana raji danes ko jutro stopiti; pa to še ni dôsti, če se scer vse drugo v nemar pusti!

Koliko dobička bi mogli kmetje imeti, ko bi hotli fpoznati, de je boljši svéjo živino v hlevi rediti in skerbno opravljati, kakor jo pa čredniku prepustiti, in takó toliko gnoja zgubiti, kteriga njih njive zlo potrebujejo; ko bi pač bolj za letinsko in zimsko klajo skerbeli, svéjo živino z delam tako strašno ne pretegljali, in jo per kupčii bolj skerbno zberali! Obilniši perdelki in povikšani dohodki v dnarjih so plačila za kmetiške gospodarje, kteri si réjo in oskerbljenje domače živine k sercu vzamejo.

Dôstikrat se dobí per naših pridnih in skerbnih kmetiških gospodarjih prazna misel, kako bi vse, kar za dom potrebujejo, doma zredili, brez de premislijo, ali bi ne dobili tega boljšiga in bolj po ceni kupiti, in ali bi ne mógli z manjim trudam in z manji troški drugih reči perdelati, ktere bi pa vender dražji zamogli prodati. Naj vender vsaki kmetiški in hišni gospodar vselej na tanjko prevdari, koliko je vsako njegovih del za njega vredno, in koliko si z tem perdobiti móre.

Lahko, prav lahko se je pa per temu zmotiti. Zatorej nikoli ne smejo z enim računam (rajtingo) zadovoljni biti, ampak večkrat morajo to storiti, tudi z drugimi se čes to posvetovati, kér štiri oči več vidijo, kakor dva.

Klaja in klaja in zmirej le klaja je sosebna potreba, ktere nobeno dôbro vravnano gospodarstvo pogrešiti ne more. Kako slabo pa skerbe veči del naši kmetiški gospodarji za dosti in dobre klaje; in kako majhni so zatorej tudi večidel dohodki njihovih kmetij! Pusto polje da slabe perdelke, slabo rejena živina slabo dela, malo in slabiga gnoja naredi, in namest, de bi k dobičku perpomogla, le zgubo prinese.

Dôbro je šparati, in hvale vredno, pa ne brez razsojenja in pameti. Če bi iz namena, de bi šparal, strehe ne popravljal, tako dolgo, de bi dež in sneg celo pohištvo z vsim, kar je notri, vkončal; bi bilo to pač bolj zapravljevosti, kakor hranljivosti podobno. Ravno tako bi blo, če ne perpravim potrebne kerme svéji živini, ali pa, če ji manj kladem, kakor h ohranjenju svéje moči potrebuje; kér mi potlej malo prida pernese z delam in z gnojem, in zatorej bi móje njive tudi veliko manj rodile.

Šparati pa ni potrebno le dnarjev, ampak posebno časa, in tudi to nar bolji in k nar večimu pridu šparamo, če ga tako dôbro, kakor koli je mogoče, obračamo. Ko bi pač naše soseske celo leto si perzadevale, potrebne poti dôbre ohraniti, bi vesolni udje soseske si z tem veliko prida pridobili, marskaki groš bi imeli, ki ga zdaj pogrešajo, marskakiga bi perhranili, ki ga zdaj morajo izdati, in marskaka ura bi jim ostajala, v kteri morajo zdaj popravljeti, kar so si na slabi poti poterli.